

Edirne Hanları - Kervansarayları

Ahmet Usal - Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı

Aralık 25, 2006

İçindekiler

0.1	Edirne Hanları ve Kervansarayları	4
0.1.1	Rüstempaşa Kervansarayı	4
0.1.2	Rüstem Paşa Hakkında	4
0.1.3	Kanuni Sultan Süleyman Hakkında	4
0.1.4	Ekmekçiöglu Ahmet Paşa Kervansarayı(Ayşe Kadın Hanı)	5
0.1.5	Deveci Han	5
0.1.6	Havlucular (Solaklar-Astarlar) Hanı	5

0.1 Edirne Hanları ve Kervansarayları

Kentin tarihi dokusunda Hanlar ve Kervansaraylar önemli bir yer tutar. Osmanlı Döneminde geçiş yolları üzerinde zengin bir ticari merkez olması, barınma ihtiyacının da İmparatorluğun en kaliteli barınma mekanlarının inşa edilerek giderilmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Zamanın Hilton Otelleri diyebileceğimiz bu mekanlar; Edirne'nin geçmişteki canlılığının da önemli bir kanıtıdır.

0.1.1 Rüstempaşa Kervansarayı

Kent merkezinde Eski Cami'nin hemen arkasındadır. Kanuni Sultan Süleyman'ın Sadrazamı Rüstem Paşa tarafından,1561'de Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. Avlulu bir handır. Dikdörtgen avlunun çevresinde iki kat halinde 102 oda yer alır. Katların avluya bakan yüzleri revaklıdır. Uzun kenarında karşılıklı olarak yukarı çıkan merdivenleri vardır. Üst kat pencere ve kapı kemerlerindeki tuğla ve süsleme ilginçtir. Sivri kemerli pencerelerin sonradan dört köşe hale getirilmesi, doldurulması ya da yeni pencere açılması yapının görünümünü bozmuştur. Ön cephelerde 21 adet dükkan bulunur. Bu dükkanlar Kervansaray'a gelir getirmek amacıyla yapılmıştır.

Kervansaray ortasındaki alanda yine bir zamanlar Mimar Sinan tarafından yapılan Şadırvan ve Mescit bulunmaktaydı. 1877-78 Osmanlı - Rus Savaşı sırasında Edirne'yi işgal eden Ruslar bu mescidi yıkmışlardır.

Yakın geçmişte Edirne ve çevresinde üretilen ipekböceği kozaları burada pazarlanmaktaydı.

1972 yılında Otel haline getirilmiştir. Bu restorasyonda gösterilen başarı nedeniyle de Ağa Han Mimarlık Ödülü kazanılmıştır.

0.1.2 Rüstem Paşa Hakkında

Kanuni Sultan Süleyman'ın damadı olan Rüstem Paşa'nın Sadrazamlığa Hürrem Sultan'ın çabalarıyla getirildiği ve döneminde ünlü Hürrem Sultan entrikalarına girdiği bilinir. Bu görevde iki kez ve toplam 15 yıl kalmıştır.

Adı bir cinayete karışınca, Yeniçerilerin eyleme geçmesi üzerine azledilmiş, ancak benzeri yollarla yine Sadrazam olmuştur. 12 Temmuz 1561'de vefat eden Damat Vezir-i Azam Rüstem Paşa'nın yerine, Ali Paşa Çarşısını yaptıran Semiz Ali Paşa geçmiştir.

0.1.3 Kanuni Sultan Süleyman Hakkında

Yavuz Sultan Selim'in oğludur. bizim Kanuni ve Cihan Hakanı, Avrupalıların Muhteşem Süleyman adını verdikleri Padişah 1494 yılında doğmuştur. Zamanın hiç bir hükümdarı onun kadar iyi bir eğitim görmemiştir. Doğu dilleri dışında Sırpça biliyor, Muhibbi mahlasıyla şiirler yazıyordu. Aynı zamanda

değerli taşlar uzmanıydı. 1566 yılında Zigetvar Seferi sırasında vefat etmiştir. Saltanatı yaklaşık 47 yıl sürmüştür. Sadece Kanun yaptığı için değil, aynı zamanda bunları adaletli ve dikkatli uyguladığı için de Kanuni ünvanını almıştır. Süleymaniye Medresesini kurarak İstanbul'un eğitim ve bilim merkezi kimliğini en üst noktaya taşımıştır.

Padişahlığı döneminde imparatorluğun sınırları iki mislinden fazla genişlemiştir. Bu dönem devletin de en iyi yönetildiği dönem olarak bilinir. 13 kez sefere çıkarak bu rekoru elinde tutan tek padişaktır. Padişahlığı döneminde Edirne'ye yapılan eserler şunlardır: İki Kapılı Han(Şimdi yerinde Anıt Park vardır.), Şeyh Bedreddin Camisi, Tayakadın Camisi, Hünkar Sofrası, Zehr-i Mar Mescidi, Kanuni Köprüsü, Yıldırım Sebili, Ali Paşa Çarşısı, Süle Çelebi Camisi, Rüstem Paşa Kervansarayı, Adalet Kasrı, Haseki Suyolu.

Kanuni Sultan Süleyman Edirne ile ilişkileri en yoğun padişahlardandır. 1542,1544,1546 ve 1549 kışlarını Hürrem Sultan'la Edirne'de geçirmiş, elçileri Edirne Saray'ında kabul etmiştir. Ayrıca Avrupa yönüne yaptığı tüm seferlerde Edirne ilk durak noktasıdır.

0.1.4 Ekmekçioğlu Ahmet Paşa Kervansarayı(Ayşe Kadın Hanı)

Ayşe Kadın semtinde bulunduğundan Ayşe Kadın Hanı diye de anılır. Sultan I.Ahmet'in buyruğuyla, Defterdar Ahmet paşa tarafından 1609 yılında yaptırılmıştır. Mimarı Sedefkar Mehmet Ağa ile Edirne'li Hacı Şaban'dır. Duvarları kesme ve yontma taştandır. Taçkapının sivri kemer içinde yazıtı vardır. Anıtsal bir yapı olan Kervansarayın arka yüzündeki mermer süslemeli pencereler ilginçtir. Tek katlı olan kervansarayda odalar yerine salonlar bulunmaktadır. Bu bölümlerin avlu ile bağlantısı yoktur.

0.1.5 Deveci Han

Deveci Han, Defterhane olarak, resmi defterlerin ve arşivlerin korunması amacıyla yaptırılmıştır. Yapılış tarihine ilişkin netlik yoksa da kaynaklar bunu 15. yüzyıl olarak işaret eder.

1847 yılında Rüstem Paşa tarafından hapisaneye dönüştürülmüş, 1953 yılında terkedilmiştir. Uzun süre kullanılamaz durumda kalan bina 1993 yılında Kültür Bakanlığı tarafından restorasyon projeleri kapsamına alınmış, 25 Kasım 2000 tarihinde de restorasyonu tamamlanarak hizmete açılmıştır. Bina, Kültür Müdürlüğü'nün idari hizmetleri yanında, el sanatları kursları ve çeşitli kültürel etkinlikler için kullanılmaktadır.

0.1.6 Havlucular (Solaklar-Astarlar) Hanı

Yediyol Ağzı denilen alanda kalıntıları giderek azalan bir tarihi han bulunmaktadır. Havlucular Hanı denilen bu tarihi bina 17. yüzyılın başlarında, dönemin Defterdarı Ahmet Paşa tarafından yaptırılmıştır.

Bu handa bir zamanlar solaklar oturmakta olduğu için Solaklar Hamı olarak anılmış; sonraları burada astarlık ve pamuklu kumaşlar dokunmaya başlanmış ve bu defa adı Astarlıklar Hamı olmuştur. Son olarak ise havlu dokunan bir yer durumuna dönüşünce Havlucular Hamı olarak anılmaya başlamıştır.

Ekmekçioğlu Sebili

Havlucular Hamı'nın güney tarafında yer alan tarihi sebil iki cepheli olup Osmanlı Klasik üslubundadır. Her cephesinde birer pencere bulunur.

Ekmekçioğlu Sebili'nin üstünde bir zamanlar kahvehane bulunmaktaymış. Tarihçi Ahmet Badi bu kahvenin Edirne'deki en eski kahve olduğunu yazmaktadır.

1752 depreminde Havlucular Hamı'nın üst tarafı ile birlikte bu kahve de yıkılmıştır.

1601 yılında yaptırılan bu sebil Pazarcılar Sebili olarak da bilinir.